

INITIO
2025 Stagiunea Estivală
a Filarmonicii de Stat Oradea

2025 | 24.08
ora 19:00

Teatrul de Stat Oradea
Szigligeti Színház

 Consiliul Județean Bihor

 Primăria
Municipalității
Oradea

 VISIT
Oradea

 FILARMONICA
DE STAT
ORADEA

 SZIGLIGETI
SZÍNHÁZ

* Acces pe bază de bilete achiziționate
de la casieria Filarmonicii de Stat Oradea.

MIKIS THEODORAKIS

AXION ESTI

Dirijor: ANDREJ VESEL

CĂTĂLIN TOROPOC - bariton SORIN PAINA - bariton RICHARD BALINT - actor
CORUL și ORCHESTRA FILARMONICII DE STAT ORADEA

Dirijor Cor: LAURENȚIU BISCHIN

Eticheta de spectacol

Stimați oaspeți ai Filarmonicii de Stat Oradea, Principalul nostru scop este cel de a vă oferi o experiență memorabilă cu prilejul fiecărui eveniment al Filarmonicii de Stat Oradea, motiv pentru care vă rugăm să ne susțineți în următoarele aspecte privind eticheta de spectacol, reguli prezente și respectate în marile Filarmonici sau Opere din întreaga lume, definitorii în derularea unor reprezentații de succes și, mai ales, agreabile în rândul auditoriului.

Îmbrăcați-vă adecvat!

Dacă vorbim despre evenimente muzicale clasice sau spectacole de operă, este indicat să purtați o ținută echilibrată, nici foarte lejeră, nici exagerat de formală.

Fiți punctuali!

Întârzierea dumneavoastră creează serioase neplăceri artiștilor, dar și celor prezenți deja în sală. Acest lucru poate fi evitat printr-o mai mare atenție cu privire la durata deplasării dumneavoastră până la Filarmonică și la posibii factori care v-ar împiedica să ajungeți la timp. Intrarea în sala de spectacol după începerea reprezentației este permisă doar la pauză.

Verificați și asigurați-vă că telefonul mobil este închis!

Utilizarea telefoanelor mobile este interzisă. Lumina emisă de ecranele pornite este extrem de deranjantă pentru ceilalți participanți la spectacol.

Fotografierea și/sau înregistrarea video nu sunt permise pe durata reprezentației.

Dat fiind faptul că blitz-ul dumneavoastră va distra atenția interpreților, iar mișcările dumneavoastră vor tulbura atât concentrarea, cât și bucuria spectatorilor așezați în vecinătate, filmarea și fotografierea sunt strict interzise.

Înregistrările video pe orice fel de suport nu sunt permise și pot face obiectul unor plângeri de încălcare a drepturilor de autor.

Păstrați liniștea!

Așezați-vă în liniște și așteptați cu răbdare începerea spectacolului, timp în care puteți vorbi în șoaptă și cu mare discreție.

Accesul cu mâncare și/sau băuturi este strict interzis în sala Filarmonicii de Stat Oradea.

După începerea reprezentației, evitați dialogurile, șoaptele, fluieratul, fredonatul pe perioada derulării muzicii, pentru a nu distra atenția celorlalți participanți la spectacol.

Ridicarea în picioare, cutreierarea sălii sau părăsirea acesteia înainte de terminarea spectacolului sunt unanim considerate drept atitudini lipsite de respect care pot duce la interzicerea accesului în sala de spectacol.

Filarmonica de Stat Oradea vă dorește o seară de neuitat!

Audiție plăcută!

Mikis Theodorakis a fost o figură prolifică a muzicii secolului XX, marcând profund muzica patriei sale, Grecia, cât și muzica universală. Cu o creație care cuprinde atât muzica laică, cât și pe cea clasică, Mikis Theodorakis a fost cel care a făcut cunoscută muzica grecească în lumea întreagă. Indubitabil cea mai reprezentativă piesă a sa la nivel mondial este „Zorba”, melodie instrumentală care se regăsește în filmul cu același nume, ce datează din anul 1964. Însă, creația compozitorului grec depășește cu mult muzica prea-cunoscutului film. În întreaga sa creație, Theodorakis a înfățișat spiritul grec, îmbinând voioșia și melancolia ce caracterizează poporul său, infuzând totodată picături din frumusețea Greciei.

Anul 2025 reprezintă centenarul Mikis Theodorakis și nu doar în Grecia, ci în toată lumea, se organizează diferite concerte care să îi omagieze pe cel mai mare compozitor grec care a existat vreodată. În România, Filarmonica de Stat Oradea aduce pe scenă cea mai cunoscută lucrare a sa din genul clasic: Oratoriul „Axion Esti”. Lucrarea complexă scoate în evidență măiestria lui Theodorakis în ceea ce privește stilul clasic și în același timp redă cântece grecești patriotice sau de dragoste.

Concertul „Axion Esti” ce are loc duminică, 24 august, ora 19.00 la Teatrul de Stat „Szigligeti Színház” și aduce pe scenă Corul Filarmonicii de Stat Oradea, dirijat de Laurențiu Bischin, Orchestra Filarmonicii de Stat Oradea, precum și soliștii Cătălin Țoropoc – bariton, Sorin Paina – bariton și Richard Balint – actor, concertul fiind dirijat de Andrej Vesel. Publicul orădean este invitat să îl celebreze pe Mikis Theodorakis la 100 de ani de la nașterea sa, și să se bucure de o muzică ce se regăsește rar pe scenele din România, o muzică ce plutește pe valurile Mării Egee, întruchipează templele antice de pe Acropola din Atena, redă energia și emoția grecilor și nu în ultimul rând, exprimă o latură a muzicii clasice care este greu de caracterizat.

Mikis Theodorakis s-a născut în insula Hios la 29 iulie 1925, având origini în Creta și în Asia Mică – regiune din vestul Turciei de astăzi, locuită în trecut de către familii de greci. În Grecia se numără printre cei mai importanți compozitori, dar și printre cele mai emblematice personalități ale secolului XX. În paralel cu cariera artistică, Theodorakis a avut tangențe și cu politica, devenind de cinci ori deputat al Parlamentului Elen și o dată Ministru-Secretar de Stat, între anii 1990-1992.

Creația compozitorului cuprinde muzică laică grecească, dar și simfonii, oratorii, balet, opere, muzică de cameră și piese pentru pian, precum și muzică de film. Muzica sa a fost interpretată de mari artiști ai scenelor internaționale, printre ei numărându-se chiar Beatles și Edith Piaf. Creația sa în domeniul cinematografic cuprinde coloanele sonore ale filmelor: *Fedra* (1962), *Zorba* (1964), *Z* (1969) și *Serpiko* (1973). În anul 1970 a câștigat premiul BAFTA pentru muzica filmului „Z”, iar în anii ce au urmat a fost nominalizat atât la premiile BAFTA, cât și Grammy pentru coloanele sonore din *State of Siege*, *Serpico* și *Zorba*. În anul 1983 a fost distins cu Premiul Lenin, iar în 2000 a fost propus pentru Premiul Nobel pentru Pace.

Cea mai cunoscută latură a creației sale o reprezintă muzica laică grecească, scrisă în mare parte pe versurile unor poeți cunoscuți ai liricii elene: Giannis Ritsos, Kostas Varnalis, Giorgos Seferis și Odysseas Elytis. Mikis Theodorakis s-a stins din viață la Atena, în 2 septembrie 2021 și a fost înmormântat în Hania, Creta, fiindu-i respectată astfel ultima dorință.

Axion Esti înseamnă *Să fie lăudat (Domnul)* și este titlul unui imn religios al Bisericii Ortodoxe și Greco-Catolice, închinat Fecioarei Maria. Totodată, *Axion Esti* este numele unei icoane care se află pe Muntele Athos și care o întruchiează pe Sfânta Fecioară.

Lucrarea lui Theodorakis a fost scrisă după versurile poetului Odysseas Elytis, iar textul redă istoria Greciei, conform liturgiei ortodoxe. Însuși compozitorul a intitulat lucrarea „o biblie a poporului elen”. Seria de poeme care alcătuiesc *Axion Esti* a fost scrisă timp de zece ani, fiind finalizată de Elytis în anul 1959. În primăvara anului următor, Theodorakis a primit textul și a început să lucreze la capodopera sa vocal-simfonică. Oratoriul a fost finalizat în scurt timp, însă compozitorul a revizuit materialul în următorii trei ani, ajungând la forma finală în decembrie 1963. În partitura lui Theodorakis se regăsesc elemente ale muzicii

populare grecești, iar orchestrația cuprinde și instrumente grecești precum bouzouki și santouri.

Structura oratoriului este alcătuită din trei părți: Geneza, Pasiunea și Axion Esti, reprezentând nașterea, viața, suferința, moartea și nemurirea, făcând referire nu doar la poporul grec, ci la întreaga omenire. Mai departe, fiecare parte are în componența sa mai multe piese, unele devenind cântece interpretate frecvent în Grecia:

I Genesis – Isagoghi – Tote ipe tote (Geneza – Introducerea)

Idou ego lipon (Iată-mă-s așadar)

I poria pros to metopo (Marșul spre front)

Ena to helidoni (Una este rândunica)

Ta themelia mou sta vouna (Temeliile mele în munți)

Me to lihno tou astrou (Cu opaițul stelelor)

I megali exodos (Marele Exod)

Tis dikeosinis ilie noite (Soare pătrunzător al dreptății)

Nai sto shima tou ouranou (Temple pe forma cerului) (Orchestral)

Tis agapis emata (Al iubirii sânge)

Nai sto shima tou ouranou (Temple în forma cerului)

Profitikon (Cartea profetică)

Anigo to stoma mou (Gura îmi deschid)

Se hora makrini (În țară îndepărtată)

To Doxastikon sima (Semnul gloriei)

Axion Esti reprezintă un punct de cotitură în opera timpurie a lui Theodorakis. El însuși o descrie astfel: „Diferența este că înainte, am încercat pur și simplu să plasez tradiția noastră națională în cadrul muzicii occidentale, folosind în acest scop toate mijloacele tehnice și toate formele pe care ni le-a lăsat aceasta, de la cântul gregorian la Bach, Schönberg, Stravinski, Bartók și Șostakovici. Făcând acest lucru, am urmat pur și simplu exemplul școlilor noastre naționale. Pe de altă parte, cu Axion Esti am încercat să țin o haină sonoră care provine din lumea muzicală neo-elenă.”

Oratoriul lui Theodorakis a avut premiera în 19 octombrie 1964 pe scena Teatrului Rex din Atena. Până în anul 1982 a fost pus în scenă doar în Grecia și Suedia, însă în anii ce au urmat a cucerit rând pe rând, scenele din întreaga lume.

Mikis Theodorakis și Manos Katrakis, cel care a interpretat rolul *Naratorului (Actorului)* în premiera lucrării, s-au stins din viață în aceeași zi, însă la o diferență de aproape 30 de ani : Katrakis în 1984 și Theodorakis în 2021. Cei doi au colaborat pentru a aduce muzicii grecești și internaționale, una dintre cele mai emblematice lucrări care s-au scris vreodată : Oratoriul laic *Axion Esti* pentru bariton, cântăreț laic, narator, orchestră populară, orchestră simfonică și cor. De asemenea, un rol foarte important l-a avut Odysseas Elytis, autorul textului, însă și interpreții din cadrul premierei : Theodoros Dimitrief – bariton, Grigoris Bithikotsis – cântăreț laic, Corul mixt *Thalia Byzantium*.

În biografia lui Mikis Theodorakis este descrisă în amănunte povestea lui *Axion Esti* prin cuvintele compozitorului : „Toți intelectualii din Atena mergeau devreme la cafeaua Lumidi, pe strada Stadionului. Într-o zi, îmi beam acolo cafeaua, când s-a apropiat de mine Odysseas Elytis, pe care îl cunoșteam. Mi-a spus : Tocmai am finalizat o lucrare poetică, *Axion Esti*, lucrez de mulți ani la ea și o voi publica în curând. Cred că este un poem care vă va inspira, poate să compuneți o liturghie sau un oratoriu. Sunt convins de asta, pentru că am auzit și alte compoziții din creația dumneavoastră și cred că se potrivește cu muzica pe care o scrieți. I-am mulțumit și i-am dat adresa lui din Paris, acolo unde locuiam de o vreme. În câteva zile, am primit cartea lui Elytis și am început imediat să compun. Într-o săptămână finalizasem deja partitura oratorului, însă nu știam dacă ar trebui să o transform într-o lucrare orchestrală, vocal-sinfonică, sau să rămână o lucrare laică. Am încercat să găsesc un echilibru, pentru a nu mă depărta prea mult de simțirea oamenilor. Știam că lumea (din Grecia) este reticentă la muzica simfonică și la cea corală și că își dorește mai mult să audă o orchestră populară și o voce laică. Am vrut să imit și stilul liturgic, așa cum îmi sugerase și Elytis. Prim urmare, am adăugat un psalt (baritonul), un cântăreț laic și un evanghelist (naratorul).”

Depășind numeroase piedici, apărute din cauza neîncrederii oamenilor față de această lucrare, Mikis Theodorakis a reușit să înregistreze totuși oratoriul în studio, însă primele reacții nu au fost deloc favorabile. Mikis Theodorakis și Odysseas Elytis au insistat ca *Axion Esti* să fie prezentat în Odeonul lui Herodes Atticus din Atena (Cel mai important

amfiteatru din capitala Greciei), în cadrul Festivalului de la Atena din 1964. Însă, organizatorii au refuzat propunerea, argumentând prin faptul că un cântăreț laic nu poate să urce pe scena amfiteatrului. Cu toate că Grigoris Bithikotsis, care urma să interpreteze rolul respectiv, reprezenta unul dintre vârfulurile muzicii grecești de la acea vreme. Au existat presiuni ca Bithikotsis să fie schimbat, însă compozitorul nu a cedat și a preferat să ducă oratoriul pe scena Teatrului Rex și să suporte el însuși cheltuielile exorbitante ale premierei.

În ciuda reticenței de la început, *Axion Esti* a devenit cu adevărat o piesă emblematică a muzicii grecești, a cărei valoare a fost descoperită în timp. Anul acesta, cu ocazia centenarului Mikis Theodorakis, la Atena a fost prezentat deja în Odeonul lui Herodes Atticus în fața a 5000 de oameni, iar în luna septembrie va fi prezentat din nou, cu o altă distribuție, pe stadiul *Kallimarmaro*, în fața a 50.000 de spectatori.

Axion Esti este, așadar, o oglindă poetică și muzicală a poporului elen, care s-a născut din colaborarea celor doi titani ai culturii grecești: Mikis Theodorakis și Odysseas Elytis. Pe de-o parte, poetul a denumit lucrarea „poezie dedicată poeziei, care a avut norocul de a fi pusă pe muzică de către Theodorakis”, iar pe de altă parte, compozitorul a afirmat faptul că „Poezia bine scrisă are înăuntrul ei deja muzica. În poezia lui Elytis exista deja muzica, eu am pus-o doar pe note”.

În ianuarie 2024, dirijorul croat **ANDREJ VESEL** a fost angajat în calitate de Dirijor Permanent la Filarmonica de Stat Oradea, în urma unei colaborări fructuoase cu orchestra orădeană din toamna anului 2023. Totodată, Vesel este Dirijor Invitat la Filarmonica din Bad Reichenhall și dirijează frecvent și *Vienna Mozart Orchestra*.

Pe parcursul stagiunii 2024-2025 Vesel și-a făcut debutul cu *Tonkünstler Orchestra* la Musikverein Viena, precum și la Filarmonica din Opole, Polonia, și la Teatrul Național Croat din Zagreb, unde a dirijat capodopera lui Dvořák: *Rusalka*. În calitate de dirijor invitat susține permanent concerte la Filarmonica din Brașov, Satu-Mare și Sibiu, precum și la Orchestra Radio din Slovenia și Orchestra Camerală din Viena.

În formarea lui Andrej Vesel au contribuit mari nume ai artei dirijorale: Jukka-Pekka Saraste, Alexander Vedernikov, Marin Alsop, Peter Eötvös, Uroš Lajovic, Andrés Orozco-Estrada și alții. Tânărul dirijor a studiat pianul cu Vladimir Krpan la Academia de Muzică din Zagreb, finalizând în anul 2015. Și-a continuat apoi formarea profesională la Universitatea de Muzică și Artele Spectacolului la Viena, unde a studiat Dirijat Orchestral cu Johannes Wildner. Anul 2019-2020 l-a petrecut la Conservatorio *Giuseppe Verdi* din Milano, în calitate de student Erasmus. Odată cu finalizarea studiilor a avut ocazia să dirijeze Orchestra Simfonică Radio din Viena la Musikverein, în vara anului 2022.

Printre realizările sale profesionale se numără fondarea unei orchestre proprii, *Ton der Jugend Symphonieorchester Wien*, alături de Dragoș Dimitriu, în anul 2017. Fiind un dirijor în plină ascensiune, Vesel a fost susținut în ultimii ani prin diferite burse și distincții de către fundații din Austria, Germania și Croația.

Cu o dublă specializare, solist vocal și dirijor, **CĂTĂLIN ȚOROPOC** își desăvârșește studiile la Universitatea Națională de Muzică din București, urmând un masterat în dirijat la Universitatea Națională de Muzică *George Enescu* din Iași, la clasa Maestrului Dumitru Goia.

Cătălin Țoropoc este dirijor și fondator al Coralei *Magna* din Constanța, cu care participă la concerte și festivaluri naționale și internaționale și totodată dirijor principal al Orchestrei *Anima* a Catedralei

Sfântul Iosif din București, cu care susține programe de concerte sacre în țară și străinătate. În calitate de solist vocal colaborează cu Teatrul Național de Operă și Balet *Oleg Danovski* din Constanța, dar și cu filarmonicile din Sibiu, Brașov, Pitești și Chișinău. Pe plan internațional, este invitat la Teatro San Carlo din Napoli, Teatro Verdi din Trieste, Opera din Dubai, Teatro Giovane da Udine și susține turnee în Austria, Germania, Franța, Italia și Elveția.

Din anul 2013 este solist permanent al Operei Naționale București, unde și-a îmbogățit repertoriul cu roluri importante, precum: rolul titular din *Evgheni Oneghin* – P.I. Ceaikovski, *Renato* (*Bal Mascat* – G. Verdi), *Scarpia* (*Tosca* – G. Puccini), *Alfio* (*Cavalleria Rusticana* – P. Mascagni), *Amonasro* (*Aida* – G. Verdi), *Nabucco* din opera omonimă verdiană, *Friedrich von Telramund* (*Lohengrin* – R. Wagner).

SORIN PAINA s-a născut la Oradea în anul 1990. Și-a început formarea muzicală la vârsta de 7 ani, iar în următorii 8 ani a participat la spectacole și concursuri naționale și internaționale de folclor. A urmat cursurile Liceului de Artă din Oradea, secția canto clasic, fiind îndrumat de profesoara Florin Burdaș. Pe parcursul liceului a devenit olimpic național la canto, în cadrul olimpiadei desfășurate în anul 2008 la Bacău.

După finalizarea liceului s-a întors la vocația care l-a atras din copilărie: teologia. Astfel, a urmat cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă „Ep. Dr. Vasile Coman” din Oradea, pe care a absolvit-o în anul 2013 ca șef de promoție. Începând din anul 2014 a devenit profesor titular în învățământul preuniversitar, iar din 2017 a fost hirotonit diacon la parohia Sf. Nicolae – Iosia din Oradea. Din anul 2023, Sorin Paina a început să colaboreze cu Filarmonica de Stat Oradea, iar anul acesta are bucuria și onoarea să cânte în cadrul concertului *Axion Esti*, din dragoste față de muzica și tradiția poporului elen și față de creația lui Mikis Theodorakis.

Actorul român **RICHARD BALINT** s-a născut la Cehu Silvaniei, în anul 1973. Activează atât pe scena de teatru, cât și în platourile de filmare și totodată este actor de dublaj. În afară de teatru, mai este pasionat de muzică și pictură.

Richard a studiat la Facultatea de Litere din cadrul Universității

Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, absolvind Catedra de Teatru, secția Actorie, în anul 1999. Pe parcursul facultății i-a avut ca mentori pe Cornel Răileanu și Cristina Pardansch. În prezent, Richard Balint este actor la Teatrul *Regina Maria* din Oradea și la Teatrul Național din Târgu-Mureș, însă colaborează și cu instituțiile teatrale din Baia-Mare, Timișoara, Reșița și Brăila.

D&C ORADEA

SERVICII AUTO COMPLETE

**Totul pentru Mașina ta,
Într-un Singur Loc!**

- ✓ **Vânzări Auto** – Mașini noi precum și autoturisme rulate, atent verificate!
- ✓ **Dosare Daună** – Te ajutăm rapid și fără bătăi de cap cu toate formalitățile!
- ✓ **Închirieri Auto** – Ai nevoie de o mașină? Noi avem soluția perfectă pentru tine!
- ✓ **Service Autorizat** – Întreținere și reparații profesionale pentru siguranța ta!

Fă următorul pas!

D&C ORADEA

Oradea, Bihor
Calea Clujului 287-289

contact@dc-oradea.ro
www.dcvw.ro

0259 47 88 47

Das WeltAuto.
Certified Pre-Owned

FLEXIRENT

RENT A CAR

Powerd by **D&C ORADEA**

ÎNCHIRIERI AUTO

FĂRĂ COMPROMISURI

ÎNCEARCĂ FLEXIRENT AZI!

WWW.FLEXIRENT.RO

TE URCI ȘI PLECI. SUNĂ ACUM!
+40 728 881 072

MAȘINI NOI, PREȚURI IMBATABILE!

AI NEVOIE DE O SOLUȚIE AUTO PE TERMEN LUNG? ÎNCEARCĂ MAȘINA CU ABONAMENT

I. Geneza

Aşa grăit-a şi întinsul mării se făcu
Şi privind m-am minunat
Şi-n mijloc după chipul şi-aşemănarea mea mărunte lumi a-nsămânţat:
Trăpaşi de piatră cu coama ridicată
şi liniştite amfore

şi Ios şi Sikinos şi Serifos şi Milos
„Fiece cuvânt fie câte-o rândunică
ca primăvară să-ţi aducă în miezul verii” zise
Şi măslinii cei mulţi
să cearnă printre degete lumina
şi lin să se-ntindă peste somnul tău
şi greierii cei mulţi
pe care să nu-i simţi
cum nu simţi nici pulsul în încheietură
dar puţină apă
ca să o ai drept Dumnezeu şi să cuprinzi ce-nseamnă cuvântul său
şi copacul de-unul singur
fără pâlcul lui
ca să-ţi-l faci prieten drag
şi să-i cunoşti numele cel preţios deşartă-i la picioare-ţi huma
să n-ai unde să-ţi întinzi rădăcina
şi să tinzi spre adâncuri întruna
deasupra ceru-ţi stă întins
ca să-i citeşti de unul singur nemărginirea.

IATĂ

Această lume mică, mare!

I.PATIMILE

1.lată-mă-s aşadar

lată-mă-s aşadar
cel plăsmuit pentru micile Kore
şi insulele Mării Egee;
ibovnicul zvâcnetului de căprioară-n salt
şi iniţiatul în misterul frunzei de măslin;
de soare sorbitorul şi ucigătorul de lăcuste.

Stihii şi trăsnet slobozeşte vântul
şi munţii îi atacă.
Soartă-a inocenţei, singură iar,
iată-te, -n Strâmtori!
În Strâmtori mâinile mi le-am deschis
În Strâmtori mâinile mi le-am deşertat
şi alte bogăţii nu am zărit,
şi alte bogăţii nu am aflat
numai izvoare reci ce ţâşnesc
Ori Rodii ori Zefir ori Sărutări.

Stihii şi trăsnet slobozeşte vântul
şi munţii îi atacă.
Soartă-a inocenţei, eşti propria mea Soartă!

Fiecare cu armele lui, am zis:
În Strâmtori rodiile-mi voi deschide
În Strâmtori străjeri
zefirii o să-i pun
străvechi săruturi slobod' voi lăsa
pe care jindul meu mi le-a sfinţit!

Stihii şi trăsnet slobozeşte vântul
şi munţii îi atacă.
Soartă-a inocenţei, eşti propria mea Soartă!

Prima citire

MARȘUL SPRE FRONT

Anagnostul:

În zorii zilei de Sfântul Ioan, în ajun de Bobotează, am primit ordinul să înaintăm din nou către ținuturile acelea în care nu există zile de lucru și zile de sărbătoare. Trebuia, zice, să ocupăm liniile pe care le țineau până atunci armatele din Arta, din Himarra până în Tepelena. Din pricină că cei care luptau din prima zi neconținut rămăseseră aproape la jumătate și nu mai puteau rezista în niciun chip.

[...] Noapte peste noapte pășeam fără oprire, unul în spatele celuilalt, aidoma orbilor. Cu mare efort desprindeam piciorul din noroi, unde, de multe ori, se înfunda până la genunchi. Întrucât cel mai adesea ploua mărunț afară, pe străzi, așa cum ploua și în sufletul nostru. Și de puține ori când poposeam ca să ne odihnim, nici că schimbam vreo vorbă, ci posomorâți și tăcuți, făcând lumină cu o mică făclie, bob cu bob ne împărțeam stafidele. Sau alteori, din nou, dacă ne era la îndemână, ne desfăceam în grabă hainele și ne scărpinam turbați ore în șir, până ne dădea sângele. Că ni se urcaseră păduchii până la gât și acest lucru era și mai de nesuportat decât oboseala. În sfârșit, uneori se auzea în întuneric fluierul, semn că ne deplasam, și din nou aidoma dobitoacelor trăgeam înainte ca să câștigăm teren înainte să se ridice zorii și să ne ia în țintă avioanele. Din pricină că Dumnezeu nu avea habar de ținte sau altele asemenea și, după cum îi stătea în obicei, întotdeauna făcea să mijească zorile la aceeași oră.

[...] Înțelesesem că eram foarte aproape de ținuturile acelea în care nu există zile de lucru și zile de sărbătoare, nici bolnavi sau bătrâni, nici săraci sau bogați. Pentru că și tunetul îndepărtat, ceva ca o furtună îndărătul munților, se întetea din ce în ce mai tare, atât de intens încât la final deslușeam sunetul greoi și înăbușit al tunurilor, cel sec și iute al gloanțelor. Apoi și pentru că, din ce în ce mai des, ni se întâmpla acum să întâlnim, venind din cealaltă parte, convoaie încete cu răniți. Acolo infirmierii cu crucea roșie pe banderolă, propteau pe jos tărgile, scuiând în palme, cu ochiul treaz după țigară. Și când auzeau încotro trăgeam, clătinau din cap, începând a rosti povești despre semne și monștri. Însă noi

singurul lucru căruia îi dădeam atenție erau glasurile acelea din întuneric care creșteau, fierbinți încă de la catranul din adânc sau de la sulf. „Vai, vai, mama mea”, „au, au, mama mea”, și uneori, mai rar, o răsuflare înecată, aidoma unui fornăit, care, ziceau cunoscătorii, este acel horcăit al morții.

Alte ori îi târau cu ei pe cei răniți, prinși cu câteva ore înainte, în iureșul rapid stârnit de patrule. Le puțea a vin răsuflarea, iar buzunarele le erau pline de conserve sau ciocolate. Noi nu aveam însă, că podurile în urma noastră fuseseră retezate, și catării erau puțini la număr și nevolnici pe zăpadă și pe lunecușul nămolului.

În sfârșit, la un moment dat se zăriră din depărtare fumul care urca din loc în loc și la orizont primele rachete luminoase.

2.Una e rândunica

Doar una e rândunica și primăvara-i scumpă
ca soarele să se rotească sfortărea-i îndelungă
se cer morți mii și mii ca pe sub Roți să intre
se cer și din cei vii ca sângele să-și verse.

Doamne, Întâi Meșter, tu m-ai zidit în munți

Doamne, Dibaci Zidar, în mări m-ai ferecat!

Fost-a ridicat de magi leșul lunii mai

I-au făcut mormânt în mare și I-au îngropat

Într-un șipot din adâncuri I-au ținut închis

se-nmiresmase toată bezna și întregul Abis.

Doamne, Mare Meșter, și Tu prin liliacul primăverii

Doamne, Mare Meșter, ai prins mirosul Învierii!

3.Temeliile mele

Temeliile mele-s în munți

iar munții-i poartă popoarele pe umeri

deasupra lor memoria arde

rug nemistuit.

Memorie a poporului meu te cheamă Pindos și te cheamă Athos.

Tu singură viteazu-l recunoști după călcâi
Singură tu din tăișul pietrei ne grăiești
Tu sfinților obrazu-l întetești
tu croiești brazdă în ale veacurilor ape
liliac al reînvierii!

Îmi dezmierzi mintea și suferă al Primăverii prunc!
Îmi pedepsești mâna și-n întuneric se albește
Mereu mereu treci prin foc ca să ajungi la strălucire
Mereu mereu prin strălucire treci
ca să ajungi sus în înaltul munților slavă a zăpezii.

Însă de ce munții? Cine, de ce în munți?
Temeliile mele-s în munți
iar munții-i poartă popoarele pe umeri
deasupra lor memoria arde
rug nemistuit.

4. Cu opaițul stelelor

Cu opaițul stelelor în mâini pe ceruri am ieșit
În suflul rece de pe pășune în singurul capăt de lume
Unde sufletu-mi pot afla-lacrimă cu patru foi!

Copilele mele poartă doliu după veacuri
Flăcării mei își poartă flintele și nu cunosc
unde-mi pot afla sufletul-lacrimă cu patru foi!

A doua citire

MARELE EXOD

Anagnostul:

ÎN ACELE ZILE tinerii făcură o întrunire de taină și luară decizia, întrucât în capitală se îndeseau știrile rele, să iasă afară pe străzi și în piețe cu singurul lucru care le rămăsese: o întindere de-o palmă sub cămașa descheiată, cu firele negre de păr și cruciulița soarelui. Acolo unde ținea frâiele și avea puterea Primăvara.

Și întrucât se apropia ziua în care Neamul avea obiceiul să sărbătorească A Doua Răzvrătire, acea zi au fixat-o și pentru Exod. Și devreme ieșiră față în față cu soarele, arătându-și de sus până jos lipsa de frică desfășurată asemenea unui drapel, tinerii cu picioarele umflate, cărora li se spunea derbedei. Și urmau numeroși bărbați și femei și cei răniți cu bandajele și cârjele lor. Pe chipul lor vedeai pe neașteptate atâtea brazde crestate, că ai fi spus că au trecut amar de zile într-un timp atât de scurt.

Aflând însă Ceilalți despre astfel de cutezanțe s-au tulburat amarnic. Și măsurându-și din ochi de trei ori ceea ce aveau, au luat decizia să iasă pe drumuri și în piețe cu singurul lucru care le rămăsese: o lungime de foc sub fier, cu țevile negre și dinții soarelui. Unde nici ramul nici floarea nu scoteau vreodată nicio lacrimă. Și loveau în toate direcțiile, ferecând pleoapele cu deznădejdea. Și Primăvara domnea peste ei neconținut. Ca și cum n-ar mai fi existat vreun alt drum peste întreg pământul ca să treacă Primăvara pe acolo în afară de acesta, și ca și cum ar fi pornit pe el fără o vorbă, privind departe în zare, dincolo de hotarul deznădejdii, spre Liniștea ce urmau să devină, tinerii cu picioarele umflate cărora li se spunea derbedei și bărbații și femeile și cei răniți cu bandajele și cârjele lor.

Și trecură numeroase zile într-un timp scurt. Și bestiile secerară o mulțime, pe alții îi închiseră. Și în ziua următoare puseră la zid treizeci de oameni.

5. Soare pătrunzător al dreptății

Tu, Soare pătrunzător al dreptății, tu preaslăvite mirt,

vă rog, nu, nu, uitării a mea țară să nu-mi dați!
Cu munți înalți veghind ca niște vulturi, în șiruri pe vulcani stau vii
cu casele mai albe că-s lângă vecinătățile-azurii!

Mâinile-mi amare cu Trăsnetul le întorc în spatele Timpului
vechii-mi prieteni mi-i chem cu amenințări și sânge!

Tu, Soare pătrunzător al dreptății, tu preaslăvite mirt,
vă rog, nu, nu, uitării a mea țară să nu-mi dați!

6. Intermezzo

--

7. Al iubirii sânge

Al iubirii sânge m-a împurpurat
Și m-au umbrit nemaivăzute desfătări
M-am oxidat în vântul jilav al omenirii
Maică-ndepărtată, trandafir neofilit.

M-au așteptat în largul apelor mării
Cu tricatartele corăbii m-au bombardat
Păcatul meu c-avut-am și eu o dragoste
Maică-ndepărtată, trandafir neofilit.

În iulie cândva i s-au întredeschis
Ochii ei mari în viscerele mele
Vieții fără de pată-o clipă lucire să-i dea
Maică-ndepărtată, trandafir neofilit.

8. Temple în forma cerului

Temple ce iau forma cerului
Și frumoase copile

cu boabele de struguri între dinți- ce potrivite ne sunteți!
Temple ce iau forma cerului
Păsări ce apăsarea inimii-n înalt o sloboziți
și nesfârșitul azuriu ce mult l-am iubit!
Temple ce iau forma cerului
Și frumoase copile
cu boabele de struguri între dinți- ce potrivite ne sunteți!
Păsări ce apăsarea inimii-n înalt o sloboziți
și nesfârșitul azuriu ce mult l-am iubit!
Plecat-au plecat-au Mistralul cu sandaia-i ascuțită
Graios cel nechibzuit cu pânzele lui roșii și piezișe

A treia citire

CARTEA PROFETICĂ

Anagnostul:

ANI MULȚI după Păcatul căruia în biserici îi ziceau Virtute și îl binecuvântau. Vijelia pe care o va zămisli mintea omului măturând moaștele străvechilor aștri și ungherele împăienjenite ale cerului. Și Creația plătind lucrările vechilor Cărmuitori se va cutremura. Zbuciumul se va prăbuși peste Hades și eșafodul se va retrage sub marea apăsare a soarelui. Cel care mai întâi își va retrage razele, semn că e timpul să se răzbune visele. Și după aceea va vorbi, zicând: surghiunite Poet, în veacul tău, spune, ce vezi?

- Văd neamurile, odinioară trufașe, lăsate pe seama viespilor și măcrișului.
- Văd securile în aer spintecând busturile Imperatorilor și Strategilor.
- Văd neguțătorii care-și încasează câștigul aplecându-se asupra propriilor leșuri.
- Văd succesiunea tainicelor sensuri.

[...]Vijelia pe care o va zămisli mintea omului măturând moaștele străvechilor aștri și ungherele împăienjenite ale cerului. Or înainte, ce să vezi?, stirpe întregi își vor trece plugul peste pământul sterp. Și în taină le vor măsura mărfurile omenești Cărmuitorii, declarând războaie. Din acestea se vor îndestula Jandarmii și Jurații Curtii Marțiale. Lăsând aurul

celor nevăzuți, ca să încaseze ei simbria sudalmelor și a torturilor. Și corăbii mari vor ridica drapelele, marșuri vor umple drumurile, galeriile balcoanelor vor presăra flori peste Învingător. Care va trăi în miasma cadavrelor. Și întunericul va deschide gura gropii lângă el, după măsura sa, strigând: Surghiunile Poet, în veacul tău, spune, ce vezi?

-Văd Jurații Curții Marțiale arzând aidoma lumânărilor, pe marea masă a Învierii.

-Văd Jandarmii dându-și prinos sângele, jertfă pentru neprihănirea cerurilor.

-Văd reînvierea dăinuitoare a plantelor și a florilor.

-Văd în înalt, în văzduh, Erechtheion-ul Zburătoarelor.

Și Creația plătind lucrările Cârmuitorilor antici se va cutremura. Zbuciumul se va prăbuși peste Hades și eșafodul se va retrage sub marea apăsare a soarelui. Dar, înainte, iată că vor ofta tinerii, iar sângele lor va îmbătrâni fără temei [...] Și vor veni ani livizi și bicisnici înveliți în tifoane. Și fiecare va avea parte de câteva grame de fericire. Și lumea din lăuntru său se va preface deja-n frumoase ruine. Atunci, neavând alt surghiun în care să jelească, Poetul, deșertând sănătatea vijeliei din pieptul său deschis, se va întoarce ca să stea printre frumoasele ruine lăuntrice. Și ultimul dintre pământeni își va spune primul cuvânt, să se înalțe firele de iarbă, soața lângă el să iasă ca o rază de soare. Și din nou își va slăvi femeia și o va culca pe iarbă după cum i-a fost rânduit. Și visele vor fi răzbunate și vor semăna sămânța în stirpe în veacul veacurilor!

9. Gura îmi deschid

Gura îmi deschid și întinderea mării se-umple de freamăt
Și vorbele-mi poartă în peșterile sale-ntunecoase
Și focilor celor mici le șoptește
În nopțile când plâng ale omenirii chinuri.

Îmi creștez vinele și se înroșesc visele
Și se prefac în cercuri în cartiere de copii
Și-n cearșafuri la copilele care stau treze
În taină ca să afle ale dragostei minuni.

10.În țara-ndepărtată

Acum a morții mână-ntinsă
e cea ce viața dăruiește
că somnul nu mai există.
Răsună clopotul amiezii
pe pietre de jăratice literele se-ncrustează încet
ACUM ȘI-NVECIIVECILORVREDNICĂ ESTE.

Spre țara-ndepărtată și nebrăzdată acum mă-ndrept
Acum mă urmează copile albastrii
și armăsari de piatră
cu-a soarelui roată pe fruntea lor netedă.
Stirpe de mirt mă recunosc
de atunci când tremuram în templul apei,
sfinte, sfinte, strigând,
Învingătorul lui Hades și-al lui Eros Salvator,
acesta-i Prințul cu flori de crin.
Și iară de acele respirații din Creta
pentru o clipă doar am fost zugrăvit.
Ca să-și primească dreptatea din văzduh șofranul.
În var acum veridicele-mi Legi
le închid și-n ele mă-ncred.
Feriți, spun, sunt cei în stare să descifreze Neprihănirea.
Pentru dinții lor e sfârșitul care-mbată
de pe pieptul vulcanilor și pe lujerul fecioarelor.
Iată, să urmeze pașii mei!
Spre țara-ndepărtată și nebrăzdată acum mă-ndrept
Acum a morții mână-ntinsă
e cea ce viața dăruiește
somnul nu mai există.
Răsună clopotul amiezii
pe pietre de jăratice literele se-ncrustează încet
Acum și-n vecii vecilor vrednică este.
În veci, în veci și-acum și-acum păsările-n tril își spun

vrednică este răsplata.

DOXASTIKON

Vrednică-i lumina și cea dintâi
încrustată în piatră dorință a omului
vigoarea din jivină ce soarele-l conduce
mlădița ce cu trilu-i zămislește ziua.

Uscatul ce se-aruncă-n apă ridicând grumazul
un cal fugar de piatră ce Pontul îl călărește
măruntele voci albăstirii miriade
marele creștet alb al zeului Poseidon

Vânturile căpetenii ce țin liturghia
ridică valul mării precum Născătoarea
care suflă deasupra și portocalii se-aprind
când fluieră spre munți, ei vin alergând.

Ucenicii imberbi ai vijeliei
atleții care-au străbătut cereștile mile
Hermele cu ascuțita umbră
și spira negrului fum din caduceu

Mistral, Levantul și Garbis
Ponente, Graios, Siroco
Tramontana, Ostria

Vrednică este masa cea din lemn
vrednic vinul cel bălai cu tâlcul soarelui
al apei joc zburdalnic pe tavan
în colț flodendronul ce stă paznic

Brâiele de piatră cu valul mână-n mână
o talpă ce-n nisip strâns-a-nțelepciune

un greier ce pe alții i-a-nduplecat puzderii
scânteinda conștiință precum miezul verii

Insulele cu negrul de fum și mineul
insulele cu vertebra vreunui Zeus
insulele cu arsanalele lor pustii
insulele cu vulcanii de băut azurii

În alizeu înaintând cu focul săgeții
în garbi navigând printre ele cu volta în vânt
de-a lungul și de-a latul spumegătoare
cu pietre movulii și florile de soare

Sifnos, Amorgos, Alonnisos
Thasos, Itaca, Santorini
Și Kos, los și Sikinos

Vrednică e pe centura de piatră
Myrto în fața întinderii mării șezând
ca un frumos opt sau ca un mic ulcior
cu pălăria de paie a soarelui în mână

Poroasa și alba după amiază
un puf moale de somn care se ridică
spălăcitul auriu de pe coloane
și calul cel roșu ce fugar evadează

Vrednică e sărbătorind amintirea
sfântului Kirikos și a Iulitei
o minunăție ce arde pe ceruri în armane
ierei și păsări să cânte imnul bucuriei:

Bucură-te Rug aprins și Verde-Mlădiță
Bucură-te cu a prorei spadă cea fără' de căință

Bucură-te cea care calci și urmele dispar
Bucură-te cea care te trezești și minunile-apar.

Bucură-te din adâncimi de paradis Sălbăticia Firii
Bucură-te Sfântă din insulele pustiirii

Bucură-te Izvod de Vise bucură-te Stăpâna mărilor
Bucură-te Purtătoare de ancoră și chintesența stelelor

Bucură-te cu pleata despletită cea care vântu-l aurești
Bucură-te cu vorba-ți cea plăcută tu cea ce demoni îmblânzești

Bucură-te tu care ticluiești mineiele grădinilor
Bucură-te cingătoarea Ofiucului când potrivești

Bucură-te cucernică cu sabie-scrutătoare
Bucură-te tu cea dedalică și prezicătoare

VREDNICĂ ESTE țărâna ce urcă
un miros de trăsnet ca de pucioasă
din străfund de munte unde-nmuguresc
morții flori ai zilei de mâine

Într-o noapte de iunie molcomirea
iasomie și poale de rochie-n grădină
al aștrilor animal de companie ce înalță
înainte să plângă clipa de bucurie

Copilele brazda verde-a utopiei
copilele Pleiadele răătăcitoare
copilele ale Misterelor Pocale
umplute până-n buză fie destupate

În negură tăioase și totuși o minune
scrise pe lumină și totuși înnegrite

rotite-asupra lor ca niște faruri
devoratoare de soare, hoinare pe lună.

Ersi, Myrto, Marina
Eleni, Roxani, Fotini
Anna, Alexandra, Kynthia

Vrednică-lacrime fără de vină
cum se ivește încet în ochii cei frumoși
ai copiilor care se țin mână-n mână
ai copiilor ce se privesc, dar nu-și vorbesc

a iubirii îngânare pe vârful de stânci
un far care deșartă tristețea secolelor
greierele tenace precum căința
și o haină de lână lăsată-n aerul rece/suflul rece/gerul de-afară

Vrednică-i mâna ce se întoarce
după o crimă groaznică și acum știe
care lume de fapt are întâietate
care-i al lumii „acum” și „în veci” care-o să fie:

Acum jivina mirtului Acum țipătul lunii mai
În veci suprema conștiință În veci Luna cea plină

Acum acum năluciri și a somnului mină
În veci în veci cuvântul și constelația Carină

Acum norul de lepidoptere cel în mișcare
În veci a misterelor lumină cea rotitoare

Acum Cămașa Pământului și Dominanța
În veci hrana sufletului și chintesența

Acum al Lunii vinețiu fără' de vindecare

În veci în oglinda Galaxiei brocartul azuriu

Acum Numărul cel Negru și melanjul de seminții

În veci Ochiul atotvăzător și statuia Dreptății

Acum Zeii-n umilință Acum Omul în cenușă

Acum Acum neființa

și-n veci lumea această mică, Mare!

INITI

2025

Stagiunea Estivală
a Filarmonicii de Stat Oradea

Consiliul Județean Bihor

Primăria
Municipiului
Oradea

VISIT
ORADEA

FILARMONICA
DE STAT
ORADEA

Mărti, 12 August 2025 | ora 20:30 | Sinagoga Neologă Sion

KLEZMER MUSIC*

Recital

Joi, 14 August 2025 | ora 20:30 | Promenada de pe malul Crișului (str. Independenței)

ECHOES OF A WALTZ**

Recital

Sâmbătă, 16 August 2025 | ora 20:30 | Promenada de pe malul Crișului

BROADWAY PROMENADE** (str. Independenței)

Recital

Mărti, 19 august 2025 | ora 20:30 | Piața Unirii

POP-SIMFONIC LA CATEDRALĂ**

Concert vocal-simfonic

Joi, 21 August 2025 | ora 20:30 | Piața Ferdinand

STRUNE SUB STELE**

Recital

Duminică, 24 August 2025 | ora 19:00 | Teatrul de Stat Szigligeti Színház

AXION ESTI*

Concert vocal-simfonic

Luni, 25 August 2025 | ora 20:30 | Piața Cazaban (cartier loșia)

CLARINET À LA CARTE**

Recital

Miercuri, 27 August 2025 | ora 20:30 | Piața din spatele Teatrului de Stat

DIALOGURI DE AER ȘI TIMP**

Recital

Vineri, 29 August 2025 | ora 20:30 | Curtea interioară a Cetății Oradea

CINE MUSIC*

Concert vocal-simfonic

Duminică, 31 August 2025 | ora 20:30 | Promenada de pe malul Crișului

VIBRAȚII DE ALAMĂ** (str. Independenței)

Recital

Luni, 01 Septembrie 2025 | ora 20:00 | Parcul Magnoliei

EARTHLY DELIGHTS - Muzicile lumii

sau de Dor, de Joc și de Inimă Albastră**

Recital

Miercuri, 03 Septembrie 2025 | ora 20:00 | Curtea palatului Episcopal Romano-Catolic

BACH ÎN AER LIBER, Ediția a II-a**

Recital

Vineri, 05 Septembrie 2025 | ora 20:00 | Curtea interioară a Cetății Oradea

A GAMER'S SYMPHONY*

Concert vocal-simfonic

* Acces pe bază de bilete achiziționate de la casieria Filarmonicii de Stat din Oradea.

**Acces gratuit.

Filarmonica de Stat Oradea, Strada Moscovei 5, Oradea 430001, Tel.: 0359 427 345
www.filarmonicaoradea.ro www.facebook.com/filarmonicaoradea https://www.instagram.com/filarmonicaoradea

Hospitality partner:

Mobility partner:

Parteneri și sponsori:

Parteneri media:

PARTENERI INSTITUȚIONALI

Consiliul Județean Bihor

Primăria
Municipiului
Oradea

Episcopia Română
Unită cu Roma,
Greco-Catolică,
de Oradea

Episcopia
Romano - Catolică
de Oradea Mare

PARTENERI ȘI SPONSORI

Mobility partner:

Hospitality partner:

Bösendorfer

STIHL

CONNECT GROUP
INTEGRATED SUBCONTRACTORS

DEXTRA

PARTENERI MEDIA

Filarmonica de Stat Oradea, Strada Moscovei 5, Oradea 410001, Tel.: 0359 427 345

www.filarmonicaoradea.ro

www.facebook.com/filarmonicaoradea

<https://www.instagram.com/filarmonicaoradea>